

Dansk Journalistforbund og Danske Medier

Notat om justering af de vejledende regler for god presseskik

8. marts 2013

Efter folketingshøringen om medieansvar 9. maj 2012 nedsatte Dansk Journalistforbund og Danske Medier et udvalg, der skal udarbejde forslag til justering af de gældende vejledende regler for god presseskik. De justerede regler skal godkendes af DJ's og DM's kompetente forsamlinger.

Udvalget har været sammensat af følgende:

Dansk Journalistforbund

Mogens Blicher Bjerregård, formand, Dansk Journalistforbund
Lars Werge, næstformand, Dansk Journalistforbund
Villy Dall, journalist Thisted Dagblad, Nordjyske Medier
Lars Lindskov, pressefotograf
Lene Sarup, journalist, Fyens Stiftstidende
Christian Dølpher, juridisk konsulent, Dansk Journalistforbund

Danske Medier

Inger Bach, direktør, DR
Troels Behrendt Jørgensen, onlinechef, Kristeligt Dagblad
Jørn Mikkelsen, ansvh. chefredaktør, Morgenavisen Jyllands-Posten
Olav Skaaning Andersen, ansvh. chefredaktør, BT
Per Westergård Jensen, ansvh. chefredaktør, Fynske Medier
Ebbe Dal, adm. direktør, Danske Medier
Christian Kierkegaard, journalistisk direktør, Danske Medier
Holger Rosendal, cheffjurist, Danske Medier
Christina Mary Moshøj, seniorkonsulent, cand. jur., Danske Medier

Nærværende notat indeholder tre afsnit; 1) en beskrivelse af baggrunden for ændringerne, 2) en sammenstilling af de gældende og de foreslåede nye vejledende regler for god presseskik samt 3) en kommenteret udgave af ændringerne, der forklarer og uddyber de foreslåede ændringer.

1. Introduktion

De vejledende regler for god presseskik, som vi kender dem i dag, blev formuleret i Medieansvarsudvalget i 1990 og netop som *vejledende* regler for herigennem at skabe en rettesnor for danske medier, byggende på selvregulering i medierne. Dengang arbejdede udgiverne og Dansk Journalistforbund med at udforme mediernes eget etiske grundlag for mediernes arbejde for at sikre etisk observans, troværdighed og integritet i det journalistiske arbejde samt for at skabe solide rammer for Pressenævnets arbejde.

Det er udvalgets grundlæggende holdning, at de nuværende vejledende regler for god presseskik langt hen ad vejen fungerer tilfredsstillende og udgør et solidt og ansvarligt etisk grundlag for mediernes arbejde. Justeringerne skal ses i dette perspektiv, således at ændringerne af de presseetiske regler er foretaget i lyset af den digitale udvikling i medierne og den måde, hvorpå medieforbruget har udviklet sig.

Medierne har gennemgået en kolossal forandring i de 23 år, der er gået siden vedtagelsen af dem. Dengang kunne man ikke forestille sig det mediebillede, der er i dag eller forstå, hvordan elektroniske og digitale medier i høj grad er med til at ændre den journalistiske praksis. De etiske retningslinjer for mediernes arbejde i samfundets tjeneste skal derfor følge med tiden og også fremover være en væsentlig del af den journalistiske professionsforståelse, der sikrer troværdighed og tillid i befolkningen til journalistisk arbejde.

Gennem det seneste år har et udvalg nedsat mellem Danske Medier og Dansk Journalistforbund derfor i fællesskab fundet frem til, hvordan de eksisterende presseetiske regler kan justeres. De presseetiske regler er blevet gennemgået med tættekam for at optimere reglerne, så de passer til et nutidigt mediebillede. Dette uden at give køb på de grundlæggende værdier og egenskaber, der ligger i de presseetiske regler.

Overordnet adresseres flere problematikker i den aktuelle revision af reglerne, der bunder i de sidste tyve års medieudvikling.

Det aktuelle arbejde med de vejledende regler for god presseskik og forslag til ændringer afspejler den samlede medievirkelighed, der findes i dag. Derfor bliver betegnelsen 'medierne' brugt gennemgående i stedet for det tidligere 'massemedierne' som en ren redaktionel ændring.

Et af de overordnede områder, der er reflekteret i udvalgets arbejde, er den kendsgerning, at nyheder spredes hurtigere i dag end for 23 år siden.

Et andet område, der adresseres i arbejdet, er det forhold, at andre end professionelle i stigende grad leverer indhold til medierne med de presseetiske udfordringer, det giver. Som eksempel herpå kan nævnes amatør billeder, der er taget uden kendskab til gængs presseetik og adfærd.

I den nye medievirkelighed er børn stærkere aktive mediebrugere og sågar leverandører. Revisionen af de presseetiske regler har haft som delmål at reflektere denne virkelighed og finde bedre beskyttelse af børn i medierne.

Den stigende offentlige debat om skjulte tv-optagelser i journalistik samt iscenesættelse har også ført til drøftelser i udvalget.

Udvalget finder, at de reviderede vejledende regler giver et fyldestgørende fundament for mediernes vurderinger af presseetiske forhold og forbedrer Pressenævnets muligheder for at agere på et moderniseret grundlag.

Det er også udvalgets ønske, at de reviderede vejledende regler bliver mangfoldiggjort til professionelle udøvere af journalistik, således at nye generationer af journalister og redaktører i højere grad kender og tager ejerskab af mediernes etiske grundlag.

2. Sammenstilling af de gældende og de foreslåede nye vejledende regler for god presseskik

Afsnit, der indeholder ændringer, er markeret med baggrundsfarve nedenfor.

"Vejledende regler for god presseskik"

(Således som de blev formuleret af medieansvarsudvalget i betænkning nr. 1205/1990 og gengivet i bilag til lovforslaget af 1991 til medieansvarsloven).

Grundlæggende synspunkter

Sikringen af ytringsfriheden i Danmark står i nøje forbindelse med massemediernes frie adgang til at indsamle informationer og nyheder og til at offentliggøre dem så korrekt som muligt. Den frie kommentar er en del af ytringsfrihedens udøvelse. Under varetagelse af disse opgaver bør massemedierne anerkende hensynet til den enkelte borgers krav på respekt for den personlige integritet og privatlivets fred og til behovet for beskyttelse mod ubeføjet krænkelse.

"Vejledende regler for god presseskik"

(Udkast til justering af de vejledende regler for god presseskik dateret 7. februar 2013 udarbejdet af Dansk Journalistforbunds og Danske Mediers udvalg).

Grundlæggende synspunkter

Sikringen af ytringsfriheden i Danmark står i nøje forbindelse med mediernes frie adgang til at indsamle informationer og nyheder og til at offentliggøre dem så korrekt som muligt. Den frie kommentar er en del af ytringsfrihedens udøvelse. Under varetagelse af disse opgaver bør medierne anerkende hensynet til den enkelte borgers krav på respekt for den personlige integritet og privatlivets fred og til behovet for beskyttelse mod ubeføjet krænkelse. Medierne bør stille synlig og klar vejledning om, hvorledes der kan klages over mediernes indhold og handlemåde, til rådighed.

Under brud på god presseskik henhører også hindring af berettiget offentliggørelse af informationer af væsentlig betydning for offentligheden, samt eftergivenhed over for udenforståendes krav om indflydelse på massemediernes indhold, hvis eftergivenheden kan medføre tvivl om massemediernes frie og uafhængige stilling. Brud på god presseskik foreligger endvidere, hvis en journalist pålægges opgaver, som er i strid med nærværende presseetiske regler.

En journalist bør ikke pålægges opgaver, der strider mod hans samvittighed eller overbevisning.

Reglerne omfatter det redaktionelle stof (tekst og billeder), som offentliggøres i den trykte presse, radio og fjernsyn samt i de øvrige massemedier.

Reglerne omfatter tillige annoncer og reklamer i den trykte periodiske presse og i de øvrige massemedier i det omfang, der ikke er fastsat særlige regler herom.

Reglerne omfatter omtalte og afbildede personer, herunder også afdøde personer, juridiske personer og lignende.

Under brud på god presseskik henhører også hindring af berettiget offentliggørelse af informationer af væsentlig betydning for offentligheden, samt eftergivenhed over for udenforståendes krav om indflydelse på mediernes indhold, hvis eftergivenheden kan medføre tvivl om mediernes frie og uafhængige stilling. Brud på god presseskik foreligger endvidere, hvis en journalist pålægges opgaver, som er i strid med nærværende presseetiske regler.

En journalist bør ikke pålægges opgaver, der strider mod vedkommendes samvittighed eller overbevisning.

Reglerne omfatter det redaktionelle stof, som offentliggøres i medierne. Reglerne omfatter også redigerede debatindlæg. I det omfang der bringes uredigeret debat, bør der offentliggøres synlige og klare retningslinjer herfor samt gives effektiv adgang til at klage til mediet over indlæg.

Reglerne omfatter tillige annoncer og reklamer i den trykte periodiske presse og i de øvrige medier i det omfang, der ikke er fastsat særlige regler herom.

Reglerne omfatter omtalte og afbildede personer, herunder også afdøde personer, juridiske personer og lignende.

Reglernes indhold

A. Korrekte meddelelser

1. Det er massemediernes opgave at bringe korrekt og hurtig information. Så langt det er muligt, bør det kontrolleres, om de oplysninger, der gives, er korrekte.
2. Kritik bør udvises over for nyhedskilderne, i særdeleshed når disses udsagn kan være farvet af personlig interesse eller skadevoldende hensigt.
3. Oplysninger, som kan være skadelige, krænkende eller virke agtelsesforringende for nogen, skal efterprøves i særlig grad, inden de bringes, først og fremmest ved forelæggelse for den pågældende.
4. Angreb og svar bør, hvor det er rimeligt, bringes i sammenhæng og på samme måde.
5. Det skal gøres klart, hvad der er faktiske oplysninger, og hvad der er kommentarer.

Reglernes indhold

A. Korrekte meddelelser

1. Det er mediernes opgave at bringe korrekt og hurtig information. Så langt det er muligt, bør det kontrolleres, om de oplysninger, der gives eller gengives, er korrekte.
2. Kritik bør udvises over for nyhedskilderne, i særdeleshed når disses udsagn kan være farvet af personlig interesse eller skadevoldende hensigt.
3. Oplysninger, som kan være skadelige, krænkende eller virke agtelsesforringende for nogen, skal efterprøves i særlig grad, inden de bringes, først og fremmest ved forelæggelse for den pågældende. Forelæggelse bør ske således, at der gives den adspurgte rimelig tid til at svare.
4. Angreb og svar bør, hvor det er rimeligt, bringes i sammenhæng og på samme måde. Dette gælder i særlig grad krænkende eller skadelige udsagn.
5. Det skal gøres klart, hvad der er faktiske oplysninger, og hvad der er kommentarer.

6. Overskrifter og mellemrubrikker skal i form og indhold have dækning i den pågældende artikel eller udsendelse. Det samme gælder de såkaldte spisesedler.
7. Berigtigelse af urigtige meddelelser skal finde sted på redaktionens eget initiativ, hvis og så snart kendskab til fejl af betydning i de bragte meddelelser indgår. Berigtigelsen skal foretages i en sådan form, at læserne, lytterne eller seerne får klar mulighed for at blive opmærksom på berigtigelsen.

B. Adfærd i strid med god presseskik

1. Meddelelser, der kan krænke privatlivets fred, skal undgås, medmindre klar almen interesse kræver offentlig omtale. Det enkelte menneske har krav på beskyttelse af sin personlige anseelse.
2. Selvmord eller selvmordsforsøg bør ikke omtales, medmindre klar almen interesse kræver eller begrunder offentlig omtale, og i så fald bør omtalen være så skånsom som mulig.

6. Overskrifter og mellemrubrikker skal i form og indhold have dækning i den pågældende artikel eller udsendelse. Det samme gælder de såkaldte spisesedler.
7. Berigtigelse af urigtige meddelelser skal finde sted på redaktionens eget initiativ, hvis og så snart kendskab til fejl af betydning i de bragte meddelelser indgår. Berigtigelsen skal foretages i en sådan form, at læserne, lytterne eller seerne får klar mulighed for at blive opmærksom på berigtigelsen.

B. Adfærd i strid med god presseskik

1. Meddelelser, der kan krænke privatlivets fred, skal undgås, medmindre klar almen interesse kræver offentlig omtale. Det enkelte menneske har krav på beskyttelse af sin personlige anseelse.
2. Selvmord eller selvmordsforsøg bør ikke omtales, medmindre klar almen interesse kræver eller begrunder offentlig omtale, og i så fald bør omtalen være så skånsom som mulig.

3. Ofre for forbrydelser eller ulykker skal vises det størst mulige hensyn. Det samme gælder vidner og pårørende til de implicerede. Ved indsamling og gengivelse af billedmateriale skal der vises hensynsfuldhed og takt.

4. Der bør opretholdes en klar skillelinje mellem annoncering og redaktionel tekst. Tekst og billeder foranlediget af direkte eller indirekte merkantile interesser bør kun bringes, hvis et klart journalistisk kriterium taler for offentliggørelse.

5. Andres tillid må ikke misbruges. Der bør vises særligt hensyn over for personer, som ikke kan ventes at være klar over virkningerne af deres udtalelser. Andres følelser, uvidenhed eller svigtende herredømme bør ikke misbruges.

3. Ofre for forbrydelser eller ulykker skal vises det størst mulige hensyn. Det samme gælder vidner og pårørende til de implicerede. Ved indsamling og formidling af billedmateriale, herunder amatør billeder, skal der vises hensynsfuldhed og takt.

4. Der bør opretholdes en klar skillelinje mellem annoncering og redaktionelt indhold. Tekst, lyd og billeder foranlediget af direkte eller indirekte kommercielle interesser bør kun bringes, hvis et klart journalistisk kriterium taler for offentliggørelse.

5. Der bør udvises særligt hensyn over for børn og andre personer, som ikke kan ventes at være klar over virkningerne af deres udtalelser eller anden medvirken. Ved offentliggørelse af interview eller lignende bør forældresamtykke indhentes, når emnets karakter og den mindreåriges alder taler herfor.

6. Ved indsamling eller offentliggørelse af information bør andres tillid, følelser, uvidenhed, manglende erfaring eller svigtende herredømme ikke udnyttes.

7. Offentliggørelse af skjulte optagelser bør kun ske, hvis de medvirkende har givet samtykke, eller hvis den samfundsmæssige interesse klart overstiger den enkeltes krav på beskyttelse, og den fornødne journalistiske dokumentation ikke eller kun meget vanskeligt kan skaffes på anden måde.

8. Meddelelser offentliggjort i digitale medier vil ofte være tilgængelige længe efter, at de er publiceret. Efter anmodning til mediet kan tilgængeligheden af sådanne tidligere offentliggjorte, følsomme eller private oplysninger hindres, i det omfang det er muligt og skønnes rimeligt.

C. Retsreportage

1. De under A og B anførte almindelige presseetiske regler gælder også for retsreportagen.
2. Reglerne for retsreportagen gælder også sagernes forberedelse, herunder straffesagers behandling hos politi og anklagemyndighed.

C. Retsreportage

1. De under A og B anførte almindelige presseetiske regler gælder også for retsreportagen.
2. Reglerne for retsreportagen gælder også sagernes forberedelse, herunder straffesagers behandling hos politi og anklagemyndighed.

3. Retsreportagen bør være objektiv. På ethvert stadium af sagernes forberedelse og ved behandlingen i retten bør journalisten tilstræbe en kvalitativ ligelig gengivelse af parternes – i straffesager anklagemyndighedens og forsvarets – synspunkter. En omtale af en straffesag bør følges op med et referat af sagens afslutning, hvad enten denne finder sted i form af tiltalefrafald, frifindelse eller domfældelse.
4. Det bør undgås at nævne personers slægtsforhold, stilling, race, nationalitet, trosbekendelse eller organisationsforhold, medmindre dette direkte har med sagen at gøre.
5. Så længe en straffesag ikke er endeligt afgjort eller bortfaldet, må der ikke offentliggøres meddelelser, der kan lægge hindringer i vejen for sagens opklaring, eller tilkendegivelser om, at en sigtet eller tiltalt er skyldig. Ved omtale af en straffesag skal det klart fremgå, om sigtede/tiltalte har erklæret sig skyldig eller ikke-skyldig.

3. Retsreportagen bør være objektiv. På ethvert stadium af sagernes forberedelse og ved behandlingen i retten bør journalisten tilstræbe en kvalitativ ligelig gengivelse af parternes – i straffesager anklagemyndighedens og forsvarets – synspunkter. En omtale af en straffesag bør følges op med et referat af sagens afslutning, hvad enten denne finder sted i form af tiltalefrafald, frifindelse eller domfældelse.
4. Familiemæssige forhold, race, etnicitet, nationalitet, trosbekendelse, seksuel orientering eller organisationsforhold bør alene nævnes, når det er relevant for sagen.
5. Så længe en straffesag ikke er endeligt afgjort eller bortfaldet, må der ikke offentliggøres meddelelser, der kan lægge hindringer i vejen for sagens opklaring, eller tilkendegivelser om, at en sigtet eller tiltalt er skyldig. Ved omtale af en straffesag skal det klart fremgå, om sigtede/tiltalte har erklæret sig skyldig eller ikke-skyldig.

6. Der skal i videst muligt omfang følges en klar saglig linje ved afgørelsen af, hvilke sager der omtales, og i hvilke tilfælde navne på de implicerede nævnes. En sigtets eller tiltalts navn eller anden identificering bør udelades, når ingen almen interesse taler for at offentliggøre navnet.
7. Der skal iagttages varsomhed med meddelelser om, at politianmeldelse er indgivet mod en navngiven person. Meddelelser herom bør som regel ikke bringes, før anmeldelse har medført indgriben fra politiets eller anklagemyndighedens side. Dette gælder dog ikke, hvis det anmeldte forhold i forvejen er kendt i videre kredse eller har væsentlig almen interesse, eller det efter de foreliggende omstændigheder må antages, at anmeldelsen er solidt underbygget.

6. Der skal i videst muligt omfang følges en klar saglig linje ved afgørelsen af, hvilke sager der omtales, og i hvilke tilfælde navne på de implicerede nævnes. En sigtets eller tiltalts navn eller anden identificering bør udelades, når ingen almen interesse taler for at offentliggøre navnet.
7. Der skal iagttages varsomhed med meddelelser om, at politianmeldelse er indgivet mod en navngiven person. Meddelelser herom bør som regel ikke bringes, før anmeldelse har medført indgriben fra politiets eller anklagemyndighedens side. Dette gælder dog ikke meddelelser, som den anmeldte selv fremdrager, eller hvis det anmeldte forhold i forvejen er kendt i videre kredse eller har væsentlig almen interesse, eller det efter de foreliggende omstændigheder må antages, at anmeldelsen er solidt underbygget.

8. En sigtet, tiltalt eller domfældt person bør forskånes for at få fremdraget **en ham** tidligere **overgået** straffedom, hvis den er uden betydning for de forhold, **han** nu er sigtet, tiltalt eller dømt for. I anden **nyheds**sammenhæng bør de mod en person tidligere rejste straffesager som regel ikke omtales.

8. En sigtet, tiltalt eller domfældt person bør forskånes for at få fremdraget **pågældendes** tidligere straffedom, hvis den er uden betydning for de forhold, **vedkommende** nu er sigtet, tiltalt eller dømt for. I anden sammenhæng bør de mod en person tidligere rejste straffesager som regel ikke omtales.

3. Kommenteret udgave af de foreslåede ændringer

Ovenfor er skitseret de gældende vejledende regler for god presseskik til venstre og forslaget til nye vejledende regler til højre.

Udover de rent redaktionelle rettelser er der følgende forslag til ændringer:

Klagevejledning: Det skal være lettere at klage over medierne. Derfor foreslås under ”de grundlæggende synspunkter” tilføjet ”Medierne bør stille synlig og klar vejledning om, hvorledes der kan klages over mediernes indhold og handle måde, til rådighed”.

Debat: Debat på nettet har skabt et behov for en tydeliggørelse af, hvordan ansvarsreglerne er for debatindhold på mediers hjemmesider. Her skelnes der mellem redigerede debatindlæg, der er gennemlæst og evt. prioriteret af redaktionen, og uredigerede indlæg, som afsenderen selv offentliggør direkte på mediets hjemmeside ofte i forlængelse af en journalistisk artikel eller et andet debatindlæg, som brugerne opfordres til at kommentere. Et indlæg i den uredigerede debat vil skifte status fra uredigeret til redigeret, såfremt redaktionen efter indlæggets offentliggørelse læser det og lader det forblive online, fx i forbindelse med en generel kontrol af indlæggenes overholdelse af mediets retningslinjer for debatten eller efter konkret klage over det pågældende indlæg.

De redigerede indlæg svarer ansvarsmæssigt til et læserbrev i et trykt medie. Det betyder, at de er omfattet af medieansvarsloven og underlagt Pressenævnets kompetence. De **uredigerede indlæg er ikke** omfattet af medieansvarsreglerne og klager herover kan derfor ikke behandles af Pressenævnet. Dette forhold ønskes ikke ændret.

Udvalget foreslår imidlertid, at medier, der bringer **uredigeret debat**, offentliggør synlige og klare retningslinjer for debatten og giver en effektiv adgang til at klage over indlæg.

Videreformidling af nyheder fra andre medier: Nettet gør det nemt og hurtigt at citere eller på anden måde at videreformidle nyheder fra andre medier. Det er vigtigt, at mediet kontrollerer om oplysninger fra de andre medier er korrekte, før de videreformidles. Der skal stilles samme krav til korrekthed i formidling af andres nyheder som mediets egne. Derfor foreslås det tydeliggjort under A 1. at oplysninger, der *gengives*, er korrekte. Omfanget af kontrol af nyheder og informationer fra andre medier bør bl.a. afhænge af nyhedens karakter og om, hvorvidt der er angivet kilder i den citerede artikel. Er der f.eks. tale om en nyhed, som et medie ”erfarer” eller alene anvender anonyme kilder til, bør der udvises særlig omhu ved kontrollen af, om oplysningerne er korrekte.

Rimelig tid til at angrebne kan komme til orde: Nettet har løbende deadline – og der er derfor en kamp om at få nyheder ud hurtigst muligt. Det må ikke føre til, at der slækkes på kravene om at oplysninger, der kan være skadelige, krænkende eller virke agtelsesforringende for nogen, skal efterprøves. Udvalget foreslås derfor, at det tydeliggøres, at ”forelæggelse bør ske således, at der gives den adspurgte rimelig tid til at svare” (A 3). Det indebærer, at det f.eks. ikke er nok at lægge en telefonbesked lige før publiceringen af en historie, som der har været arbejdet med længe, uden at give rimelig tid til, at der kan svares.

Angreb og svar på samme tid: Nettet muliggør, at artikler løbende kan opdateres. Det er en udbredt praksis i elektroniske og digitale medier, at nyheder publiceres i bidder, efterhånden som historien udvikler sig. Denne nyhedsformidling er i orden, så længe der ikke er tale om angreb – og især angreb af krænkende og skadelig indhold. I sådanne tilfælde må angrebet ikke stå alene. Medier skal sikre, at der er en sammenhæng mellem angreb og svar, så begge sider af en sag præsenteres fra begyndelsen. Dette foreslår udvalget tydeliggjort med en tilføjelse til A 4. ”*Dette gælder i særlig grad krænkende eller skadelige udsagn*”.

Brug af amatørfoto: Professionelle pressefotografers optagelse af billeder fra forbrydelser eller ulykker giver normalt ikke anledning til presseetiske problemer. De professionelle fotografer suppleres i stadig større omfang af amatørfotografer, som ofte med deres telefon tager foto fra ulykkesteder og sender dem til redaktionerne. Sådanne amatørfoto er ofte optaget uden den professionelle fotografs omtanke – og omsorg – for de tilskadekomne. Det er derfor vigtigt, at redaktionerne er særligt agtpågivende, inden de eventuelt publicerer sådanne billeder. Derfor tilføjelsen ”*herunder amatør billeder*” i B 3.

Hensyn til børn og unge: Udvalget ønsker at betone, at der skal tages særlige hensyn til børn, når disse omtales eller medvirker i medier. Det er baggrunden for, at hensynet til børn betones i B 5. Den nuværende bestemmelse omfatter også børn, men ved i teksten at nævne børn fremhæves de særlige hensyn, der skal vises overfor børn. Det sker også med en formulering om, at ”ved offentliggørelse af interview eller lignende bør forældresamtykke indhentes, når emnets karakter og den mindreåriges alder taler herfor.”

Forældresamtykke er ikke altid tilstrækkeligt. Det er mediets ansvar at vurdere, om forældre kan overskue konsekvenserne af deres børns medvirken.

Bestemmelsen i B 5 understreger, at jo ældre og mere modne børn er, jo bedre kan de selv tage stilling til, om de vil medvirke i en artikel eller et indslag i et medie. Nødvendigheden af forældresamtykke vil afhænge af barnet, emnet, situationen og formen.

Bestemmelsen i B 5 sigter også på ikke-mindreårige, som ikke er vant til at optræde i medierne, og som derfor ikke kan gennemskue konsekvenserne af deres medvirken.

Indsamling af oplysninger fra f.eks. sociale medier

Fremkomsten af sociale medier har åbnet for en ny kilde til informationer for medierne. Derfor foreslås indskrevet praksis om, at der gælder samme regler ved indsamling som offentliggørelse af information. Det betyder, at der f.eks. ved indsamling af oplysninger fra Facebook eller andre sociale medier skal der udvises forsigtighed og ansvarlighed.

Understregningen heraf sker ved en særlig formulering om, at *”ved indsamling eller offentliggørelse af information bør andres tillid, følelser, uvidenhed, manglende erfaring eller svigtende herredømme ikke udnyttes”*. (B 6) Denne bestemmelse kan også omfatte medievanter personer. hvis dømmekraft sættes ud af spil ved personlige tragedier og lignende.

Skjulte optagelser

Pressenævnet har gennem årene behandlet flere sager om skjulte optagelser. Udvalget har indskrevet nævnets praksis, så *”Offentliggørelse af skjulte optagelser kun bør ske, hvis de medvirkende har givet samtykke, eller hvis den samfundsmæssige interesse klart overstiger den enkeltes krav på beskyttelse, og den fornødne journalistiske dokumentation ikke eller kun meget vanskeligt kan skaffes på anden måde”*.

Fjernelse af gamle oplysninger

Medierne rummer mange artikler, der videregiver private eller følsomme oplysninger, som på tidspunktet for offentliggørelsen kan være relevante ud fra de sædvanlige nyhedskriterier f.eks. i forbindelse med retsreportage, eller fordi de omtalte selv lader medierne skrive om f.eks. deres alkohol- eller stofmisbrug, ludomani eller kriminalitet.

Tidligere blev sådanne oplysninger hurtigt svært tilgængelige, men de digitale medier gør det i dag muligt at finde oplysninger let og hurtigt f.eks. ved at søge på et navn i en søgemaskine. Redaktionerne modtager mange henvendelser med ønske om fjernelse af gamle oplysninger, som kan give vanskeligheder for de omtalte bl.a. ved jobsøgning.

Det er redaktørens beslutning, hvornår oplysninger bør fjernes, og det er da også vanskeligt at udforme klare regler herfor, idet det i mange tilfælde vil resultere i en uønsket og urimelig *”historieforskning”*. For eksempel kan oplysninger om offentlige personer bl.a. politikere være relevante længe efter publiceringen. Herover for står, at visse ønsker om at fjerne oplysninger ud fra en presseetisk vurdering bør imødekommes f.eks. i form af afindexering, anonymisering eller afpublicering.¹

Eksempelvis vil en ti år gammel artikel om et HIV-smittet navngivet barn være et eksempel på en artikel, som et medie bør fjerne, da det kan give barnet problemer senere i voksenlivet, at det ved en simpel søgning dukker op som HIV-smittet.

¹ *”Afindexering”* dækker over mediets ændring af en instruks til søgemaskiner m.v. i kildeteksten fra *”follow”* til *”no-follow”* samt besked til relevante søgemaskiner om at genbesøge den relevante URL, således at søgemaskinernes resultater øjeblikkeligt ophører med at henvise til siden. Mediet bør foretage samme øvelse for så vidt angår mediets egen søgemotor. Artiklen vil herefter fortsat være på mediets hjemmeside, men den fremkommer ikke ved søgning, fx på et personnavn i artiklen. *”Anonymisering”* dækker over mediets ændring af selve artikelteksten, fx således at et personnavn i artiklen ændres til personens initialer, et pseudonym, alder og køn eller anden anonym beskrivelse. *”Afpublicering”* er det mest vidtgående middel, hvorved mediet helt fjerner artiklen fra hjemmesiden.

Et eksempel på en anmodning om fjernelse, der ikke nødvendigvis skal imødekommes, er ønske om at få fjernet artikler om dømte med langvarige fængselsstraffe for alvorlig kriminalitet.

Nettets natur – søgemaskiner og den hurtige deling af artikler – gør det reelt umuligt at fjerne oplysninger helt. Derfor kan et medie, hvis det er enig i, at en artikel bør fjernes, kun love at gøre det, i det omfang det er muligt.

Udvalget foreslår, at der indføres et nyt afsnit (B 8), som lyder: *”Meddelelser offentliggjort i digitale medier vil ofte være tilgængelige længe efter, at de er publiceret. Efter anmodning til mediet kan tilgængeligheden af sådanne tidligere offentliggjorte, følsomme eller private oplysninger hindres, i det omfang det er muligt og skønnes rimeligt”.*

Retsreportage

De vejledende regler har en bestemmelse om, hvilke oplysninger om familieforhold m.v., der må indgå i retsreportagen.

Udvalget foreslår, at det tydeliggøres, at *”familiemæssige forhold, race, etnicitet, nationalitet, trosbekendelse, seksuelle forhold eller organisationsforhold, kun bør nævnes, når det er relevant”.* (C 4)

Hidtil har også ”stilling” været nævnt, men udvalget har slettet ”stilling”, da en stillingsbetegnelse ikke i sig selv er følsom.

Udvalget har overvejet, om ordene ”race” og ”nationalitet” kunne erstattes af det mere moderne udtryk ”etnisk herkomst”, men har valgt at supplere med ordet ”eticitet”, der beskriver en samfundsgruppe, der adskiller sig socialt eller kulturelt fra andre grupper. Dermed vurderer udvalget, at beskrivelsen er dækkende for situationer, hvor der kun bør ske omtale, hvis det er relevant for sagen.

Det er udvalgets opfattelse, at det hidtidige krav i C 4 om, at publicering af familieforhold m.v. bør undgås, ”medmindre dette direkte har med sagen at gøre” undertiden stiller *for* strenge krav til sammenhængen mellem det pågældende forhold og sagen. Udvalget foreslår derfor, at sådanne forhold alene bør nævnes, ”når det er relevant for sagen”.

Politianmeldelser

De vejledende regler har en bestemmelse om varsomhed med at omtale, at en politianmeldelse er indgivet mod en navngiven person. Da det i nogle tilfælde er den, som er anmeldt, der fortæller om anmeldelsen, foreslås det tydeliggjort, at politianmeldelsen godt kan omtales, såfremt den pågældende selv har fremdraget forholdet offentligt. (C 7)

-----0-----

Udvalget har drøftet andre emner, men har ikke fundet grundlag for at foreslå ændringer i de vejledende regler på disse områder. Et enkelt skal nævnes særskilt:

Journalistisk iscenesættelse

Det blev drøftet, om der skal være et særskilt afsnit om journalistisk iscenesættelse i de vejledende regler for god presseskik.

Udvalget finder, at ordlyden om, at meddelelser der gives eller gengives skal være korrekte (A 1) dækker denne problemstilling, da gengivelse af iscenesatte begivenheder i nyhedsmedier ikke er en korrekt gengivelse, medmindre det fremgår, at der er tale om en iscenesættelse.

Spørgsmålet om journalistiske iscenesættelser blev drøftet, herunder behovet for at indføje en særskilt bemærkning herom. Ordlyden af A1 anses dog for at rumme journalistiske iscenesættelser, idet disse netop ikke kan anses for at være korrekte meddelelser.